

SLUTTRAPPORT FOR PROSJEKTET «KOMPETANSEUTVIKLING I FISKEFLÅTEN»

Bakgrunn

I fiskeflåten har det alltid vært fokus på kompetanse for stillinger som har hatt sertifikatkrav. Det samme kan ikke sies om andre stillinger om bord, og for mellomledere på dekk og i fabrikk har det sågar ikke funnes muligheter for å formalisere sin kompetanse.

Mangelen på baser og fabrikksejere har blitt en utfordring for den havgående fiskeflåten. Disse nøkkelrollene om bord må være besatt av personer med inngående kompetanse, da de i stor grad påvirker resultatet for rederiene. Stillingene skal vise vei og være foregangseksempler for andre fiskere om bord. De siste 10-15 årene har slike stillinger i stor grad vært besatt av færøysværing og russere.

Det er heller ingen hemmelighet at fiskeflåten nok har sett for «lett» på grunnutdanningen innen fiskerinæringa, fagbrev «Fiske og fangst». Utdanningen gjennom videregående skole – VG1 + VG2 + 2 år lærling har etter hvert begynt å bli bra og rekrutteringen skjer i nå i stor grad gjennom lærling-ordningen. For etablerte fiskere uten formell kompetanse, er det pr i dag ikke egne kursopplegg for å ta fagbrevet.

Med dette bakteppet tok flere sentrale trålrederier i 2013/14 i Ålesundsregionen initiativet til samtaler om hva som burde gjøres for å løfte den generelle og spesifikke kompetansen i fiskeflåten. Rederiene tok kontakt med Marint Kompetansesenter. Samtalene og samarbeidet resulterte i at prosjektet «Kompetanseutvikling i fiskeflåten» ble etablert.

Etter å ha fått innvilget tilstrekkelig midler og rekruttert prosjektleder, ble prosjektet satt i drift i august 2015. Det ble etablert en styringsgruppe bestående av lokale rederier, videregående skole, organisasjoner i fiskerinæringa og lokale utdanningsmyndigheter (utdanningsjef). Styringsgruppen konkluderte raskt med at prosjektet i prioritert rekkefølge skulle få på plass et utdanningstilbud/opplæringsprogram for mellomledere;

1. Fabrikk og fabrikkledelse
2. Dekksarbeid og bas
3. Bidra til å heve det faglige nivået i lærlingordninga (2 år skole + 2 år lærling)

Det eksisterer i dag ikke egen utdanning for mellomledere i fabrikk og dekk i fiskeflåten. Valget om å starte med fabrikkdelen (råstoff) var begrunnet i at det var her det hastet aller mest.

Styringsgruppen var enig om å starte arbeidet i egen flåtegruppe (trål) og at dette skulle være «en pilot» både for andre trålrederier men også for andre flåtegrupper som autoline, snurrevad og not.

Gjennomføring

Finansiering av prosjektet var på plass tidlig sommer 2015. Styringsgruppen besluttet at prosjektet skulle forankres i Marint Kompetansesenter. Ledelsen i kompetansesenteret konkluderte sammen med styringsgruppen med at det skulle rekrutteres en egen prosjektleder som sammen med egne ressurser til sammen skulle utgjøre en hel prosjektstilling. Det ble antatt en prosjektperiode på 18 måneder.

Styringsgruppen

Erik Kartevoll – leder - Havfisk AS

Tormund Grimstad – medlem – Nordnes AS

Jon Grimstad – medlem - Strand Sea Service AS

Sverre Johansen – medlem – Sjømat Norge

Rune Opstad – medlem – MR Fylke – Utdanningsavdelinga

Åge Birger Hofseth – medlem – Ålesund videregående skole

Svein Røsok, Odd Lennart Blindheim (MKS), Rita Maråk (FHF) - observatører

Knut Sjøstad ble engasjert som prosjektleder. Det ble avholdt 6 møter i styringsgruppen og 50 saker ble behandlet.

Milepeler i prosjektet:

- Arbeidsgruppe fra fiskeflåten jobber med **plan/innhold 2014-15**
- Finansiering av prosjekt på plass **mai 2015**
- Rekruttering av prosjektleder på plass **juni 2015**
- Første møte i styringsgruppen **23. juni 2015**
- Prosjektstart - prosjektleder starter **15. september 2015**
- Utsettelse prosjekt – 3 måneder fra **01. juni 2016 – 30. august 2016**
- Bytte av prosjektleder – Terje Molnes **februar 2017**
- Første kjøring av «Opplæringsprogram fabrikk og fabrikkledelse» - **mai 2017**
- Siste møte i styringsgruppe – **november 2017**
- Formell avslutning av prosjekt - **31. desember 2017**
- Innsending av projektrapport - **7. februar 2018**
- Ferdigstilling av «Opplæringsprogram dekkarbeid og bas» – **februar 2018**
- Utprøving, testing av «Opplæringsprogram dekkarbeid og bas» – **mars 2018**
- Første kjøring «Opplæringsprogram dekkarbeid og bas» – **april 2018**

Prosjektet ble sommeren 2016 utsatt 3 måneder. MKS ressursen var i denne perioden udisponibel, og prosjektleder tok i samråd med daglig leder en beslutning om å stoppe prosjektet. Styringsgruppens mål om en prosjektperiode på 18 måneder var noe ambisiøs. Prosjektet ble gjennomført over en periode på 24 måneder, 6 måneder lengre enn først antatt.

Dette begrunnes i at det har tatt lengre tid å utvikle modulene. Spesielt innhenting av materiell, utvikling på e-læring plattform, utprøving og testing har vært krevende i deler av opplæringsprogrammene.

Konklusjon

Prosjektet er på mange måter en milepel i fiskeflåten. For første gang er det mulig for mellomledere i fabrikk og på dekk å ta en utdanning som er skreddersydd for å kunne lede arbeidet i helt sentrale posisjoner om bord. Det er ikke tilfeldig at dette kommer i Møre og Romsdal. Det er her vi finner Norges største havfiskeflåte.

Det er selvfølgelig knyttet spenning til å de nye opplæringsprogrammene. Kan dette gjøre at flere tar steget opp fra fisker til mellomleder? Vil dette ha noen betydning for verdiskapningen om bord? Blir det nå flere nordmenn som mellomledere i fiskeflåten og når vi flere potensielle ved at dette blir mer synlig? Kan dette bidra til at flere tørr satse på fiskeri?

Vi mener; ja, det blir det!

Det har gjennom prosjektet blitt satt særlig fokus på fagkompetanse. Ser man bort fra sertifikatstillinger om bord, har det vært lite krav til annet personell. Det er grunn til å tro at dette kan være en direkte årsak til at det tok såpass mange år før fagbrevutdanningen ble anerkjent. Det er derfor gledelig å kunne registrere både flere søkere til Fiske og fangst og ikke minst et mye større antall lærlinger med toppkarakteren «Bestått Meget Godt» på den praktiske fagprøven. Vi mener at prosjektet gjennom mer fokus på råstoff (fabrikk) og redskap har bidratt til denne positive utviklingen.

Opplæringsprogrammene:

1. Opplæringsprogram fabrikk og fabrikkledelse

Første 2 grupper ble satt i gang i henholdsvis mai og juni 2017. Tilbudet ble godt mottatt og begge gruppene var fullbooket. Gruppe 3 ble satt i gang i desember. Det er nå over 40 personer i gang med opplæringen. De første vil være gjennom alle modulene våren 2018, og skal da opp til en avsluttende skriftlig eksamen. Det er planlagt oppstart av nye grupper i 2018 og videre i årene framover. Det har vært mange deltagere utenfor MR Fylke, men alle har hatt arbeid på rederi fra fylket. Det er foreløpig bare ett rederi utenfor vårt fylke som har sendt deltagere på kurset.

Den kanskje fineste oppdagelsen underveis, var hvor positive personene som meldte seg på dette kurset var til å bygge kompetanse. Dette på tross av at mange kun hadde grunnskole som utgangspunkt. Det spilte nok en viss rolle at de aller fleste rederiene tok regningen for egne deltagere.

Opplæringsprogram fabrikk og fabrikkledelse

Felles samling før oppstart av kurs

Trinn 1	
Modul 1	Kvalitet på fisk og fiskevarer
Modul 2	Sjømat hygiene og renhold
Modul 3	Best praksis

Felles samling med eksamen på trinn 1, og orientering om trinn 2.

Trinn 2	
Modul 4	Arbeidsmiljø og helse (HMS)
Modul 5	Egenkontroll basert på HACCP
Modul 6	Oppbygging og optimalisering av fabrikk
Modul 7	Ledelse

Felles samling med eksamen på trinn 2. Bestått eksamen på trinn 1 og 2 gir vitnemål.

2. Opplæringsprogram dekkarbeid og bas

Tilbudet blir ferdigstilt i mars 2018. Før det slippes i markedet vil det bli prøvd ut og testet i løpet av mars 2018. Det er avsatt kr. 66 600,- til sluttarbeidet og kr. 150 000,- til testing og prøvekjøring før opplæringsprogrammet ferdigstilles. Dette dekkes av resterende midler i prosjektet og Marint Kompetansesenter. Vi antar at første gruppe starter opp i løpet av april. Opplæringsprogrammet er noe mer omfattende enn fabrikkdelen. Det antas likevel at dette blir minst like populært da vi har fått markedsført dette over lengre tid.

Opplæringsprogram dekkarbeid og bas

Opplæringsprogram dekkarbeid og bas	
Trinn 1	Fullbefaren dekkarbeider
Trinn 2	Nettmann/Trålbass (Bas)

Samling 1

- Dag 1
- Teori redskap/sjømannskap
 - Orientering om trinn 1

Trinn 1	
Modul 1	Fordypning dekkarbeid og redskap
Modul 2	Kvalitet på fisk og fiskevarer
Modul 3	Arbeidsmiljø og helse (HMS)

- Dag 2
- Praksis redskap/sjømannskap
 - Montering av redskap

Samling 2

Dag 1 ● Praksis redskap (Modelltanken til SINTEF – Hirtshals – DK)

Dag 2 ● Teori dekkarbeid/redskap (Undervisning på Stena Saga)

● Orientering om trinn 2

● Prøve trinn 1

Trinn 2	
Modul 4	Kompetanse for nettmenn og baser, regelverk fiskeri.
Modul 5	Ledelse

Samling 3

Dag 1 ● Praksis dekkarbeid/redskap/sjømannskap

Dag 2 ● Eksamen + praktisk prøve

Avslutning

Marint Kompetansesenter eies av 130 bedrifter i marin næring, og ble utviklet nettopp for å være bedriftenes felles kompetansebygger. Med dette utgangspunkt takker vi lokale fiskebåtrederier for samspillet og arbeidet underveis i prosjektet. Vi er overbevist om dette samarbeidet vil resultere i at marin næring får tilført nødvendig kompetanse i årene framover.

Takk for all faglig bistand vi har fått underveis, for alt materiellet vi har fått benyttet, for innspill og korrigeringer underveis og ikke minst takk til alle som har bidratt økonomisk for at dette skulle bli gjennomført.

Til slutt vil vi takke lokale fiskebåtrederier for at de satte problemstillingen på dagsorden. De programmene som er utarbeidet er «piloter» og nå gjenstår markedsføring for å få med alle utenfor MR og så utarbeide egne opplæringsprogram for andre flåtegrupper. Dette arbeidet bør komme i gang raskt, og det bør være et spleiselag mellom offentlig fiskerimyndigheter og fiskeflåten selv.

Odd L. Blindheim
Odd Lennart Blindheim
-daglig leder-

Terje Molnes
Terje Molnes
-prosjektleder-